

INHOUD

Inleiding	›09
I. Voor de tweede keer zwanger	›13
1 Het grote nieuws vertellen	›14
2 Goede voorbereiding	›18
3 Geniet nog even met z'n drietjes	›22
Do's and don'ts	›23
II. De geboorte van een broertje of zusje	›25
1 Mogelijke reacties van de oudste	›26
2 Factoren die een rol spelen bij de reactie van de oudste	›30
3 Tips voor een soepele overgang	›35
4 Gun het tijd	›40
Do's and don'ts	›41

III. De band tussen broertjes en zusjes	›43
1 Kenmerken van de broer/zus-relatie	›44
2 Een warme relatie stimuleren	›47
3 Factoren die van invloed zijn op de relatie	›51
4 Statusverschillen	›57
Do's and don'ts	›61
IV. Omgaan met ruzie	›63
1 Hoe ontstaat ruzie?	›64
2 Positieve en negatieve ruzies	›67
3 De valkuil voor ouders	›69
4 Omgaan met ruzie	›70
Do's and don'ts	›75

V. Opvoeding van meer dan één kind	›77
1 Voortrekken en achterstellen	›78
2 Sensitief opvoeden	›81
3 Een 'favoriet' kind hebben	›87
4 Aandacht verdelen	›89
 Do's and don'ts	 ›91
 VI. Veranderingen in de relatie tussen broers en zussen	 ›93
1 Verschillende leeftijdsperiodes	›93
2 Stabiliteit en verandering	›99
 VII. Slotwoord	 ›103
 Noten	 ›104
 Bibliografie	 ›106

EEN HEEL BIJZONDERE RELATIE

Het Engels kent een mooie term voor twee kinderen van dezelfde ouders: 'siblings'. Waarom deze bijzondere relatie in het Nederlands geen apart woord heeft, is een raadsel. Maar bijzonder is 'ie! Misschien wel de meest speciale relatie die je in je leven zult hebben. Maar wat maakt haar nu zo bijzonder? En welke invloed heeft de broer/zus-relatie op de verdere ontwikkeling?

De broer/zus-relatie is allereerst zo bijzonder, omdat het in de meeste gevallen de langst durende relatie van je leven is. Zij begint tenslotte al bij de geboorte, en eindigt pas bij de dood. Bij de meeste mensen is het zo dat hun broer of zus langer leeft dan hun ouders. Kortom: met je broer of zus deel je een hele lange geschiedenis, veel langer dan met wie dan ook.

Een tweede bijzonder aspect aan de broer/zus-relatie is dat het een combinatie is van gelijkwaardigheid en ongelijkheid. Dat houdt in dat de relatie aan de ene kant veel lijkt op de relatie die je met vriendjes en vriendinnetjes hebt; er is sprake van gelijkwaardigheid. Aan de andere kant is er altijd wat ongelijkheid, omdat één van de twee de oudste is. Er is dus altijd sprake van een verschil in geboortevolgorde. Het oudste kind in een gezin heeft een andere status en rol dan bijvoorbeeld het jongste of middelste kind. Die combinatie van gelijkwaardigheid en ongelijkheid vind je in de meeste andere relaties niet op deze manier terug.

Een ander uniek kenmerk is dat broers en zussen op elkaar lijken. Biologische broertjes en zusjes hebben dezelfde ouders en daardoor delen ze veel dezelfde genen. Kinderen binnen één gezin kunnen zowel qua uiterlijk als qua intelligentie en persoonlijkheid veel overeenkomsten hebben. Met vriendjes en vriendinnetjes zijn die gelijkenissen vanzelfsprekend veel kleiner.

En tot slot: het klinkt wat ongezellig, maar de broer/zus-relatie is niet vrijwillig. Als kind heb je er weinig over te zeggen of je een broertje of zusje krijgt, en al helemaal niet wat voor persoon dat broertje of zusje is. Als je niet met elkaar kunt opschieten moet je een manier vinden om daarmee om te gaan. Je woont immers in hetzelfde huis. Aan de andere kant betekent het ook dat de relatie heel veilig is, omdat deze op jonge leeftijd niet, zoals bij een vriendschap, verbroken kan worden.

› Invloed op de ontwikkeling

Uit onderzoek blijkt dat het hebben van een goede relatie met je broer of zus de persoonlijke ontwikkeling positief beïnvloedt en een betere omgang met anderen stimuleert. Dat betekent overigens niet dat wanneer iemand geen broertje of zusje heeft, dit per definitie een negatieve invloed op de ontwikkeling heeft.¹

De positieve invloed op de sociale ontwikkeling blijkt onder andere uit het feit dat kinderen geneigd zijn bepaald gedrag van hun broertje of zusje af te kijken en te kopiëren. Daardoor leren ze belangrijke sociale vaardigheden, zoals samenwerken en delen. Wanneer een kind tijdens het spelen zijn speelgoed met zijn broertje of zusje deelt, leert dat broertje of zusje hoe delen in zijn werk gaat. De kans zit er dan dik in dat hij dit gedrag gaat overnemen. Gevolg is dat hij niet alleen deelt met zijn broertje of zusje, maar ook wanneer hij met vriendjes of vriendinnetjes speelt. En misschien ben je er als ouder niet altijd even blij mee, maar het is goed om te beseffen dat ook ruzie maken met een broertje of zusje een belangrijke leerschool is. Zo leren kinderen hoe ze ruzie kunnen veroorzaken (per ongeluk of expres), maar ook hoe ze een ruzie weer kunnen goedmaken. Dit zijn voor de toekomst natuurlijk heel handige vaardigheden voor het vormen en behouden van vriendschappen en andere relaties.

Wanneer een broer/zus-relatie niet goed is, kan dat juist een negatief effect hebben op de ontwikkeling. Zo kunnen kinderen ook gedrag

van hun broer of zus leren waar je als ouder niet op zit te wachten. Wanneer het ene kind bijvoorbeeld agressief is en geregeld om zich heen slaat of schopt, kan die gewoonte worden overgenomen door zijn broertje of zusje. Je ziet die invloed met name van oudere op jongere broertjes en zusjes, maar andersom kan ook. En ook ruzie hoeft niet altijd goed te zijn. Als kinderen onderling heel veel heftige ruzies hebben, kan het zo zijn dat zij dat gedrag meenemen buiten het gezin.

Gelukkig hebben de meeste kinderen een fijne relatie met hun broertje of zusje, waar ze de rest van hun leven profijt van hebben!

› **Jouw rol als ouder**

Voor veel ouders is de overgang van één naar twee kinderen een behoorlijke uitdaging. In dit boek lees je hoe je deze overgang en de periode daarna zo soepel mogelijk kunt laten verlopen. Wat je kunt verwachten, waar je op moet letten en wat je zelf kunt doen om een goede relatie tussen je kinderen te stimuleren.

En dat begint al in de zwangerschap! Want hoe bereid je je eerste kind voor op het krijgen van een broertje of zusje? En als dat broertje of zusje is geboren, wat gaat er dan veranderen en hoe ga je hier als ouder mee om? Ook wordt aandacht besteed aan de opvoeding van meerdere kinderen: hoe creëer je als ouder een warme band tussen je kroost? Hoe ga je om met ruzies? En wat zijn nu de bekende verschillen tussen het oudste en het jongste kind? Tot slot kun je lezen hoe de relatie tussen je kinderen zich vanaf de geboorte tot het zesde jaar (en zelfs daarna) ontwikkelt. Verschillende leeftijdsfasen brengen namelijk verschillende aspecten met zich mee.

Zo word je als ouder een stuk wijzer over de band tussen de persoontjes die je het meest dierbaar zijn. En niet geheel onbelangrijk: hoe jij die relatie al vanaf het vroegste begin positief kunt beïnvloeden!